

Klasa: 430-01/2010-002/009
Urbroj: 526-09-1/43-2012-006
U Zagrebu, 25. travnja 2012.

Ministarstvo gospodarstva
Kabinet ministra

Ulica grada Vukovara 78
10 000 Zagreb

Predmet: - Prijedlog Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije
- mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja: dostavlja se

Veza: Vaš zahtjev, klase: 310-02/12-01/83, urbroja: 526-04-02-01/1-12-1, od 3. travnja 2012.

1. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 4. travnja 2012. od Ministarstva gospodarstva (dalje: Ministarstvo), predmetni zahtjev za izdavanje mišljenja u svezi prijedloga Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (prijedlog Tarifnog sustava). U prilogu navedenog zahtjeva dostavljen je primjerak prijedloga Tarifnog sustava.

Temeljem članka 6. stavka 1. točke j) Zakona o državnim potporama („Narodne novine“, broj 140/04 i 40/11; dalje: ZDP), Agencije daje sljedeće

MIŠLJENJE

1. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja nema primjedbi na Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

2. Tarifni sustav mogao bi predstavljati pravni temelj za izradu budućeg programa državnih potpora ili temelj za dodjelu pojedinačne državne potpore, jer se njime predviđa isplata poticajne cijene električne energije koju operator tržišta plaća za isporučenu električnu energiju dobivenu iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracije, te je u primjeni ovog sustava potrebno poštovati pravila o državnim potporama sadržanih u Zakonu o državnim potporama i odgovarajućih pravilima iz Odluke Vlade Republike Hrvatske koja uređuje dodjelu državnih potpora za zaštitu okoliša.

Obrazloženje

2.1. Vlada Republike Hrvatske donosi Tarifni sustav temeljem članka 28. stavka 3. Zakona o električnoj energiji („Narodne novine“, broj 58/01, 177/04, 76/07, 152/08 i 127/2010). U prijedlogu Tarifnog sustava, između ostalog, predviđeno je pravo povlaštenih proizvođača električne energije na poticajnu cijenu električne energije koju operator tržišta plaća za isporučenu električnu energiju iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i iz kogeneracijskih postrojenja. Poticajna cijena plaća se za vrijeme trajanja ugovora o otkupu električne energije, a iskazuje se u kn/kWh.

U prijedlogu Tarifnog sustava utvrđene su tarifne stavke i visina tarifnih stavki za električnu energiju proizvedenu iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja, ovisno o vrsti izvora, snazi i drugim elementima isporučene električne energije, te način i uvjete primijene tih elemenata. Prijedlog Tarifnog sustava temelji se na opravdanim troškovima poslovanja, izgradnje, zamjene i rekonstrukcije, te održavanja postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijska postrojenja, te razumnom povratu sredstava od investicije. Iz prijedloga Tarifnog sustava, proizlazi da pravo na poticajnu cijenu stječe proizvođač električne energije koji koristi obnovljive izore energije, odnosno kogeneraciju za proizvodnju takve energije.

2.2. Također, Agencija je 22. studenog 2010., na zahtjev tadašnjeg Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, izdala obavijest u svezi upita na odredbe Tarifnog sustava, koja se je odnosila na udjel domaće komponente u projektu i korekcijskog faktora pri izračunu poticajne cijene. U navedenoj obavijesti Agencije stoji kako bi, s obzirom na to da Tarifni sustav predviđena isplatu poticajne cijene električne energije koju operator tržišta plaća za isporučenu električnu energiju iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja, poticajna cijena mogla predstavljati operativnu potporu takvom proizvođaču.

U tom smislu, utvrđeno je da iz Tarifnog sustava nisu razvidne sve odredbe o uvjetima i kriterijima raspodjele poticajne cijene, zbog čega se dovodi u pitanje ispravnosti obračuna poticajne cijene, a samim time i zakonitost dodjele državne potpore za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije primjenom poticajne cijene. Konačno, u spomenutoj obavijesti navedene su osnovne odredbe o dodjeli operativnih potpora za obnovljive izvore energije i kogeneraciju iz Odluke o objavljivanju državnih potpora za zaštitu okoliša („Narodne novine“, broj 154/08; dalje: Odluka o potporama za zaštitu okoliša).

Stoga je od tadašnjeg Ministarstva zatraženo očitovanje o tome na koji će način poticati predmetnu proizvodnju električne energije, odnosno zatraženo je da izradi prijedlog akta radi donošenja odobrenja Agencije.

Do dana otpreme ovog mišljenja, Agencija nije zaprimila zatraženo.

Izvršen je uvid i u web stranice Hrvatskog operatora tržišta energije d.o.o. (dalje: HROTE) <http://www.hrote.hr/> - koji obavlja djelatnost organiziranja tržišta električne energije kao javnu uslugu, pod nadzorom Hrvatske energetske regulatorne agencije. Također, jedna od temeljnih djelatnosti HROTE-a je poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Pri tom je utvrđeno je da je, u razdoblju od 1. srpnja 2007. do 21. prosinca 2011., na ime naknade za poticanje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, prikupljeno ukupno 504.643.203,22 kuna. U istom je razdoblju HROTE isplatio, povlaštenim proizvođačima u sustavu poticanja, ukupno 315.658.941,00 kunu.

2.3. Budući da HROTE, kao ovlaštena pravna osoba za dodjelu i upravljanje državnim sredstvima, od svih potrošača električne energije u Republici Hrvatskoj, prikuplja naknadu za predmetni poticaj, a koja se kasnije isplaćuje povlaštenim proizvođačima električne energije, moglo bi se raditi o državnoj potpori iz članka 3. stavka 1. ZDP-a. U tom smislu, predviđeni poticaj predstavlja stvarni rashod za državna sredstva; poticaj se dodjeljuje na selektivnoj osnovi jer utječe na ravnotežu između korisnika potpora i njegove konkurencije, odnosno namijenjena je isključivo sektoru proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i postrojenja kogeneracije; odnosno poduzetnici koji koriste predmetni poticaj ostvaruju ekonomsku prednost koju ne bi stekli tijekom svojeg redovnog poslovanja; te prilikom dodjele subvencije, postoji mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja i na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz SSP-a.

Zbog toga Agencija smatra da bi se, temeljem usvojenog Tarifnog sustava, trebala donijeti odgovarajuća odluka ili program koji bi sadržavao kriterije za dodjelu državne potpore iz

Odluke o državnim potporama za zaštitu okoliša u pogledu operativnih potpora za promicanje energije iz obnovljivih izvora energije odnosno kogeneracije. Naime, navedeni poticaj, ima obilježja operativne potpore za obnovljive izvore energije i kogeneraciju, predviđene u odjeljcima 3.1.6.2. i 3.1.7.2., Odluke o potporama za zaštitu okoliša.

U odjeljku 3.1.6.2. Odluke o potporama za zaštitu okoliša predviđena je dodjela operativnih potpora za promicanje energije iz obnovljivih izvora energije (vjetar, solarna energija, geotermalna energija, energija plimnih valova, energiju biomase i slično) za pojedinačne poduzetnike. Takve potpore moraju biti opravdane kako bi se pokrila razlika između troška proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i tržišne cijene konvencionalnog oblika energije, radi dalje prodaje na tržištu kao i u svrhu vlastite potrošnje pojedinog poduzetnika.

Moguće su tri opcije temeljem kojih se može dodijeliti potpora, i to:

Opcija 1:

a) Za nadoknadu razlike između troška proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, uključujući i amortizaciju dodatnih ulaganja za zaštitu okoliša i tržišne cijene predmetnog oblika energije, koje se mogu dodijeliti dok se postrojenje potpuno ne amortizira prema uobičajenim računovodstvenim pravilima,

b) Kada se potpora dodjeljuje na gore opisan, svaka potpora za ulaganje dodijeljena pojedinom poduzetniku u svezi novog postrojenja mora se oduzeti od proizvodnih troškova kada se izračunava iznos operativne potpore,

c) Za razliku od većine obnovljivih izvora energije, biomasa traži relativno niske troškove ulaganja, ali i veće operativne troškove. Stoga, u tom slučaju smatra se opravdanim dodjeljivati operativne potpore za proizvodnju obnovljivih izvora energije iz biomase, koje prelaze iznos ulaganja ako se može dokazati da su zbrojeni troškovi koji snose poduzetnici nakon amortizacije postrojenja još uvijek viši od tržišnih cijena energije,

Opcija 2:

a) Davatelj državne potpore, također, može dati potporu za obnovljive izvore energije korištenjem tržišnih mehanizama, kao što su zeleni certifikati ili natječaji, čim se svim proizvođačima obnovljive energije omogućava da ostvare posebnu korist od zajamčene potražnje za njihovom energijom, po cijeni višoj od tržišne cijene za konvencionalnu energiju. Cijena takvih zelenih certifikata nije unaprijed određena, nego ovisi o ponudi i potražnji.

b) U slučaju da tržišni mehanizmi sadrže državnu potporu, isti se mogu odobriti ako davatelj potpore dokaže da je podrška prijeko potrebna za osiguranje održivosti obnovljivih izvora energije u pitanju, da u zbroju ne dovodi do prekomjerne naknade i da ne odvrća proizvođače obnovljive energije od veće konkurentnosti. Takvi programi se, u pravilu, odobravaju do deset godina.

Opcija 3:

Davatelji mogu dodjeljivati operativne potpore sukladno točki 100. Odluke o potporama za zaštitu okoliša – u slučaju potpore koja se postupno smanjuje, intenzitet potpore ne može prijeći 100 posto dodatnih troškova u prvoj godini, ali mora linearno pasti na nulu na kraju pete godine. U slučaju potpore koja se ne smanjuje postupno, intenzitet potpore ne smije prijeći 50 posto dodatnih troškova.

Temeljem odredbi iz prijedloga Tarifnog sustava, Agencija smatra kako je u konkretnom slučaju najprimjerenije rješenje iz Opcija 1.

Nadalje, operativne potpore za proizvodnju električne energije iz kongeneracijskih postrojenja (simultane proizvodnje energije u jednom procesu; električne, toplinske i

mehaničke), mogu se dodijeliti samo ukoliko kongeneracijska jedinica zadovoljava definiciju visoko učinkovite kogeneracije (točka 70. alineja 11. Odluke o potporama za zaštitu okoliša; ona koja ispunjava kriterije iz Priloga III. Direktive 2004/8/EZ i zadovoljava usklađene referentne vrijednosti učinkovitosti ustanovljene Odlukom Komisije 2007/74/EZ od 21. prosinca 2006.)

Pravila za dodjelu operativnih potpora za kogeneraciju sadržana su u odjeljku 3.1.7.2. Odluke o potporama za zaštitu okoliša i mogu se dodijeliti:

a) Poduzetnicima koji javnosti distribuiraju električnu energiju i toplinu gdje troškovi proizvodnje takve električne energije ili topline prelaze njihovu tržišnu cijenu. Odluka o tome je li potpora potrebna, uzima u obzir troškove i prihode iz proizvodnje i prodaje električne energije ili topline,

b) Za industrijsku uporabu kombinirane proizvodnje električne energije i topline ako se može pokazati da proizvodna cijena jedne jedinice energije uz uporabu te tehnologije prelazi tržišnu cijenu jedne jedinice konvencionalne energije. Proizvodni troškovi mogu uključivati normalni povrat na kapital postrojenja, ali svaka dobit poduzetnika od proizvodnje topline mora se oduzeti od proizvodnih troškova.

Slijedom navedenog, pozivamo Ministarstvo da nakon usvajanja prijedloga Tarifnog sustava, izradi prijedlog programa državne potpore za proizvodnju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, nakon čega je takav program temeljem članka 11. ZDP-a, potrebno dostaviti Agenciji na odobrenje.

Državne potpore ne mogu se dodijeliti bez odobrenja Agencije iz članka 13. ZDP-a, a državne potpore dodijeljene bez odobrenja Agencije su nezakonite. U odnosu na nezakonite državne potpore, Agencija je ovlaštena, od davatelja i/ili primatelja državne potpore, naložiti njihov povrat, uvećan za iznos osnovne referentne stope, koja se određuje i objavljuje temeljem pravila o državni potporama, kako je to navedeno u članku 14. stavku 1. ZDP-a.

3. Ujedno, Agencija skreće pozornost Ministarstvu, da je Republika Hrvatska preuzela obvezu izraditi popis postojećih državnih potpora, koje će se dodjeljivati i nakon pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju najavljeno za 1. srpnja 2013. Stoga je osobito važno da predviđene mjere poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, budu u potpunosti sukladne s naprijed navedenim pravilima i kriterijima iz točke 2. ovog mišljenja.

Naime, sve državne potpore sa spomenutog popisa, razmatrati će Europska komisija, koja je pri tom, ovlaštena zatražiti i dodatna očitovanja i odluku o odobrenju državne potpore od strane Agencije. Ukoliko Europska komisija ocijeni da pojedina državna potpora nije sukladna pravilima o državnim potporama, biti će zatraženo njezino brisanje s popisa. Za slučaj da takva državna potpora niti ne bi bila na popisu postojećih državnih potpora, nakon 1. srpnja 2013., za ocjenu iste bila bi nadležna Europska komisija, odnosno u tom slučaju radi se o novim državnim potporama, za koje, sukladno članku 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europska komisija može zatražiti i povrat potpore ako se dodjeljuju bez prethodnog odobrenja Europske komisije.

S poštovanjem,

Predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog
natjecanja

mr.sc. Olgica Specec

Na znanje:

1. Hrvatski operator tržišta energije d.o.o.; Ured predsjednika uprave; Miramarska 23, 10 000 Zagreb,
2. Pismohrana (ovdje).